

Ukraine" (Kyiv, 1995)), as well as "Autobiography", published in P. Odarchenko's edition "I am a Hundred Years Old. Autobiography. Memories. Letters. Anniversary" (Kyiv, 2004).

Keywords: T. Shevchenko, P. Odarchenko, Olena Pchilka, memoirs, autobiography, Ukrainian diaspora.

Яблонський Максим Романович,

ORCID <https://orcid.org/0000-0001-9822-3920>,

кандидат наук з соціальних комунікацій, доцент,

доцент кафедри соціальних комунікацій,

Волинський національний університет імені Лесі Українки,

Луцьк, Україна

e-mail: max.yablonskyu@gmail.com

Читанки Петра Волиняка в аспекті біографістики

На основі матеріалів читанок Петра Волиняка «Лани», «Дніпро», «Київ», «Барвінок», «Запоріжжя» простежено увагу до художньої біографістики й науково-популярних текстів як способу популяризації української літератури й відомостей з історії України. Виокремлено авторитетність для Петра Волиняка постатей Т. Шевченка та С. Петлюри.

Ключові слова: українська діаспора, Петро Волиняк, читанки Петра Волиняка «Лани», «Дніпро», «Київ», «Барвінок», «Запоріжжя», художня біографістика, науково-популярний текст.

Постановка проблеми. Популяризація історії України й української літератури в чужому світі – одне із просвітніх завдань читанок Петра Волиняка в контексті глобальної мети збереження національної ідентичності. Петро Волиняк (1907–1969) – знаний в українській діаспорі Канади журналіст і видавець, який намагався презентувати у своєму часописі «Нові Дні» різні суспільно-політичні погляди, водночас уникаючи радикальної націоналістичної позиції.

Виклад основних матеріалів дослідження. У 1950–1960-х роках Петро Волиняк видав 5 читанок («Лани», «Дніпро», «Київ», «Барвінок», «Запоріжжя»), які мали непоганий комерційний успіх, тому було здійснено декілька перевидань. Освітні й пізнавальні завдання цих читанок, орієнтованих на дитячу аудиторію, об'єднані метою формувати україноцентричний світогляд. І розповіді про відомих українців, які стали символом стійкості нації в утвердженні державності, чий здобутки презентують Україну у світі, є важливим зразком для дітей і молоді. Як свідчить контент читанок, для Петра Волиняка такими авторитетними є постаті Т. Шевченка й С. Петлюри, меншою мірою представлено здобутки М. Лисенка й В. Смиренка.

У читанках Петро Волиняк обирає два способи презентування біографічного матеріалу – художній і науково-популярний. І переважає, звісно, художній виклад, що пояснюється віковими особливостями сприйняття. Зазвичай це сюжетні епічні твори, часто зразки малої прози або ж уривки з більших епічних текстів. Так, у читанці для 2-ої класу й позашкільного читання «Барвінок» (1955) це уривок із «Тарасових шляхів» О. Іваненко й оповідання Петра Волиняка «Симон Петлюра». У читанці для 3-ого класу й позашкільного читання «Київ» (1954) пропонуються тексти Г. Хоткевича «Шевченкове дитинство» й А. Лотоцького «Щаслива зустріч». Уривок із твору С. Васильченка «Дитинство Тараса Шевченка» – для учнів 4-ого

класу (читанка «Лани», 1952). Для 5-ого класу Петро Волиняк уклав дві читанки – і в обох посилено увагу до художньої біографістики. Серед епічних текстів – уривок із «Тарасових шляхів» О. Іваненко («Дніпро», 1953) і окремі оповідання твору Д. Красицького «Тарасове дитинство» («Запоріжжя», 1968).

Меншою мірою презентовано зразки поетичних текстів, у яких важливими є біографічні елементи. Це патетичні твори М. Рильського «Шевченко» й М. Щербана «Симон Петлюра» в читанці «Київ», Леоніда Полтави «Симон Петлюра» у виданні «Запоріжжя», а також поетична присвята Лесі Українки «На роковини Т. Шевченка» («Дніпро»).

У читанках для 4-ого й 5-ого класів пропонуються також науково-популярні тексти, адаптовані до відповідного вікового сприйняття. Переважно автором цих творів є Петро Волиняк. У центрі уваги – знакові постаті в історії України й української літератури Т. Шевченка («Дніпро»), М. Лисенка («Дніпро»), С. Петлюри («Лани», «Запоріжжя»), В. Симиренка (цей текст за І. Розгоном у читанці «Дніпро»).

Висновки. Проаналізований контент читанок Петра Волиняка засвідчує, що увага до біографічного аспекту є наскрізною. Ця закономірність підтверджується багатством художньої біографістики й зверненням до науково-популярних текстів. Характерною є галерея авторитетних для Петра Волиняка постатей, на чільному місці в якій – Т. Шевченко й С. Петлюра.

Maksym Yablonskyi,

ORCID <https://orcid.org/0000-0001-9822-3920>,

PhD in Social Communications, Docent,

Associate Professor of Department of Social Communications,

Lesia Ukrainka Volyn National University,

Lutsk, Ukraine

e-mail: max.yablonskyi@gmail.com

Readers by Petro Volynyak in the aspect of Biographical Studies

It is traced an attention to artistic Biographical Studies and popular science texts as a way of popularizing Ukrainian literature and information on the history of Ukraine based on materials from the reading books by Petro Volynyak «Lany», «Dnipro», «Kyiv», «Barvinok», «Zaporizhzhia». It is highlighted the authority of the figures of T. Shevchenko and S. Petliura for Petro Volynyak.

Keywords: Ukrainian diaspora; Petro Volynyak; Petro Volynyak's readers «Lany», «Dnipro», «Kyiv», «Barvinok», «Zaporizhzhia»; artistic Biographical Studies; popular science text.

Яценко Олег Миколайович,

ORCID <https://orcid.org/0000-0003-4277-1869>,

кандидат історичних наук, старший науковий співробітник,

завідувач відділу формування біобібліографічних інформаційних ресурсів,

Інститут біографічних досліджень,

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського,

Київ, Україна

e-mail: olehjats@bigmir.net